

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล
(Individual Study)

ข้อบทความ จิตสำนึกสาธารณะของบุคลากรในสำนักงาน
คณะกรรมการการเลือกตั้งภายใต้หลักนิติธรรม

จัดทำโดย นางพิไลวรรณ กนกทัศน์
รหัส ๖๓๐๘๒๕

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม
หลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ ๘
วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ชื่อเรื่อง จิตสำนึกสาธารณะของบุคลากรในสำนักงานคณะกรรมการการ เลือกตั้งภายใต้หลักนิติธรรม

ชื่อผู้เขียน นางพิไลวรรณ กนกทัศน์

บทนำ

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิชาการการศึกษา “จิตสำนึกสาธารณะของบุคลากรในสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งภายใต้หลักนิติธรรม” จากสมมุติฐานจิตสำนึกในความรับผิดชอบ ต่องานตนเอง สภาพปัญหาด้านคุณภาพ และประสิทธิภาพในการทำงาน รวมถึงการนำหลักนิติธรรม มาเป็นแนวทาง หรือประยุกต์ใช้หรือไม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำผลลัพธ์ที่ได้ มาปรับปรุงแก้ไข ให้เกิดประโยชน์ต่อการทำงาน ตั้งแต่ระดับแผนนโยบาย ให้สอดคล้องกับ แนวทางการปฏิบัติ เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลการทำงาน และเกิดการเปลี่ยนแปลงต่อภาพลักษณ์ขององค์กร โดย การศึกษาได้ศึกษาจากสภาพการทำงาน การสัมภาษณ์พนักงาน เจ้าหน้าที่ ในระหว่างการปฏิบัติงาน และการสอบถามผ่านการตอบแบบสอบถามทางอิเล็กทรอนิกส์ (Google forms)

ผู้จัดทำคาดหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการจัดทำเอกสารวิชาการฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อ บุคลากรในสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อนำไปบูรณาการตามบริบทภายในองค์กร ให้ เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด

แรงบันดาลใจการศึกษาครั้งนี้เนื่องจากผู้เขียนเป็นส่วนหนึ่งของบุคลากร ในสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ด้วยระยะเวลาในการทำงาน ๑ ปี ๙ เดือน ตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศประจำสำนักพรรคการเมือง ที่ประสบปัญหาการทำงานไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากที่ผ่านมาไม่ได้รับความร่วมมือ จากผู้ปฏิบัติ จึงเกิดข้อสงสัย แต่ด้วยความมีจิตสำนึกของพนักงานประจำท่านหนึ่งเห็นความตั้งใจที่ผู้เขียนพยายามทำความเข้าใจกับผู้ปฏิบัติ และในที่สุดก็ได้รับความร่วมมือ ส่งผลให้การทำงานเริ่มคืบหน้า แต่ข้อสงสัยก็มีได้หมดไป เพราะการประสานงานนี้เป็นเพียงกลุ่มหนึ่งที่เกิดเป็นเปอร์เซ็นต์ ของบุคลากรเพียงร้อยละ ๐.๐๐๕ เท่านั้น

หลายครั้งที่ได้มีโอกาส สนทนากับ เจ้าหน้าที่ระดับผู้ปฏิบัติ และ ระดับผู้บริหาร ในหลายภาคส่วน ก็ได้รับคำบอกเล่าถึงความอึดอัดใจ ความไม่พร้อมของบุคลากร ขาดความรู้ความชำนาญในสายงานหน้าที่ ขาดเครื่องมือในการทำงาน ฯลฯ แต่สำหรับผู้เขียนกลับคิดว่า **จุดเริ่มต้นของความพร้อมคือ “ตัวเอง”** เราทุกคนในองค์กรคือ ฟันเฟืองที่ช่วยกันทำงาน ไม่ว่าจะเป็ฟันเฟืองตัวเล็กที่สุด ไปจนกระทั่งฟันเฟืองตัวที่ใหญ่ที่สุด ย่อมมีความสำคัญในการขับเคลื่อนให้เครื่องจักรตัวใหญ่มหาศาลนี้เดินเครื่องได้อย่างราบเรียบ รวดเร็ว หากชิ้นใดชำรุดหรือบกพร่องเครื่องจักรก็ไม่สามารถทำงานได้ นั่นคือความสำเร็จของการประสานงานและการทำงานเป็นทีม

ดังนั้นผู้เขียนจึงตั้งสมมุติฐานว่า บุคลากรในองค์กรขาดจิตสำนึกสาธารณะในการทำงาน ร่วมกันหรือไม่ อีกทั้ง การนำ ระบบ ระเบียบมาใช้ ขาดหลักนิติธรรม หลักธรรมาภิบาล หรือไม่ ซึ่งคำถามเหล่านี้จึงเกิดเป็นงานวิชาการเพื่อศึกษาหาแนวทางในการแก้ปัญหาพร้อมกัน

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อศึกษาสภาวะจิตสำนึกสาธารณะของบุคลากรในสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
๒. เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับจิตสำนึกสาธารณะ และ หลักนิติธรรม
๓. เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุง พัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ ในการทำงานอย่างสูงสุด

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับจิตสำนึกสาธารณะ

จิตสำนึกมีอยู่ ๓ ด้านหลัก ๆ^๑ คือ

๑. จิตสำนึกเกี่ยวกับตนเอง (Self-Consciousness) เป็นจิตสำนึกเพื่อพัฒนาตนเองทำให้ตนเองเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จิตสำนึกด้านนี้การศึกษาไทยมุ่งมันปลูกฝังมานาน เกิดบ้างไม่เกิดบ้างไปตามสภาพการณ์เป็นจิตสำนึก แบบคลาสสิกที่ทุกสังคมพยายามเหมือนกัน ที่จะสร้างให้ได้ เช่น ความขยัน ความรับผิดชอบ ความมานะอดทน เป็นต้น เป็นจิตสำนึกที่ถูกปลูกฝังและมีมานานตามสภาพสังคมไทย

๒. จิตสำนึกเกี่ยวกับผู้อื่น (Others Oriented Consciousness) เป็นจิตสำนึกของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของคนในกลุ่มชนหนึ่งสังคมหนึ่ง เช่น ความเห็นอกเห็นใจ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความสามัคคี เป็นต้น เป็นจิตสำนึกที่คนไทยส่วนใหญ่ถูกหล่อหลอมมาจากพื้นฐานดั้งเดิมของวัฒนธรรมไทยอยู่แล้วสร้างกันได้ไม่ยากนัก

๓. จิตสำนึกเกี่ยวกับสังคมหรือจิตสำนึกสาธารณะ (Social or Public Consciousness) เป็นจิตสำนึกที่ตระหนักถึงความสำคัญในการอยู่ร่วมกัน หรือคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมความสัมพันธ์เป็นกลุ่ม เป็นจิตสำนึกที่คนไทยยังไม่ค่อยมี และขาดกันอยู่มากเพราะพื้นฐานความเป็นมาของสังคมไทยสมควรที่จะรีบพัฒนาขึ้นโดยเร็ว เช่น จิตสำนึกด้านเศรษฐกิจ จิตสำนึกด้านการเมือง จิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม จิตสำนึกด้านสุขภาพ เป็นต้น

คำว่า “จิตสาธารณะ” เป็นคำที่เกิดจากคำว่า “จิต” กับคำว่า “สาธารณะ” รวมกัน โดยจิตเป็นเรื่องของ Mind หรือ Spirit ส่วนสาธารณะนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับส่วนรวมที่ทุกคนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน มีสิทธิในการใช้ และการดูแลรักษาบำรุงร่วมกัน^๒ ในภาษาไทย เป็นศัพท์ใหม่ที่เกิดขึ้นในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาในภาษาอังกฤษใช้คำว่า Public Mind, Public Minds, Public Consciousness, Public Service, Service Mind ส่วนคำในภาษาไทย นอกจากใช้คำว่า จิตสาธารณะแล้ว ยังมีคำที่ใช้ในความหมายเดียวกันกับคำอื่น ๆ คือ สำนึกสาธารณะ จิตสำนึกสาธารณะ จิตบริการ จิตอาสา จิตสำนึกทางสังคม เป็นต้น และในงานวิชาการนี้ผู้เขียนได้ใช้คำว่า จิตสาธารณะ (Public Mind) มีผู้ให้ความหมายไว้มีความหมายว่า ภาวะที่ตื่นและรู้ตัว สามารถตอบสนองต่อสิ่งเร้าจากประสาทสัมผัสทั้ง ๕ คือ รูป รส กลิ่น เสียง และสิ่งสัมผัสได้ด้วยกาย^๓ จิตสำนึกสาธารณะว่า การตระหนักรู้และสำนึก

^๑ สมพงษ์ สิทะพล (๒๕๔๒, หน้า ๑๕-๑๖) บุญทัน ภูบาล, (๒๕๔๙, หน้า ๒๑)

^๒ กิตติพงษ์ แดงเสริมสิริ . (๒๕๕๒, หน้า ๒๔)

^๓ ราชบัณฑิตยสถาน, (๒๕๔๖, หน้า ๑๔)

ถึงส่วนรวมร่วมกัน หรือคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมความสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกันกับตน^๔ เป็นความสำนึกใส่ใจและพร้อมจะมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ รวมถึงความเคารพและห่วงใยในสมบัติส่วนรวม ทั้งนี้โดยตระหนักถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นทั้งตนเองและส่วนรวมในจิตสำนึกดังกล่าว มิใช่ครอบครวญติมิตร คนรอบข้าง หรือชุมชนละแวกบ้านตนเองเท่านั้น หากคลุ่มไปถึงคนอื่น ๆ อีกมากมายซึ่งอยู่ห่างไกลออกไป แม้ตนจะไม่รู้จักและไม่เคยเห็น แต่ก็รู้ดีว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ตน^๕ เป็นความคิดที่ไม่เห็นแก่ตัว มีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้อื่นหรือสังคมพยายามฉวยโอกาสที่จะช่วยเหลืออย่างจริงจัง และมองโลกในแง่ดีบนพื้นฐานของความเป็นจริง^๖ เป็นกระบวนการคิดและลักษณะของบุคคลที่มีการปฏิบัติ โดยมีกระบวนการในระดับบุคคลไปสู่สาธารณะ มีความรักและรู้สึกเป็นเจ้าของสาธารณะ ต้องการที่จะทาประโยชน์มากกว่าที่จะรับจากสาธารณะ^๗ กิจสมบัติ สิ่งของสถานที่ที่มีได้เป็นของปัจเจกบุคคลใด ทั้งยังอาจหมายรวมถึงความเป็นส่วนรวมและสังคมได้อีก ซึ่งจิตสาธารณะมีความหมายในแง่ความเป็นพลเมืองผู้รู้ตื่น ตระหนักในสิทธิและความรับผิดชอบที่จะสร้างสรรค์สังคมส่วนรวมของคนสามัญ พลเมืองที่รู้จักร้องการมีส่วนร่วม และต้องการที่จะจัดการดูแลกำหนดชะตากรรมของตนและชุมชน^๘ การมีจิตที่คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม มีความรับผิดชอบต่อเรื่องของส่วนรวม มีการใช้สิ่งของส่วนรวมอย่างรับผิดชอบ การถือเป็นหน้าที่ในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวม มีการแบ่งปันและเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้สมบัติของส่วนรวมนั้นและการไม่ยึดสมบัติของส่วนรวมมาเป็นของตนเองหรือของกลุ่ม^๙ การรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มโดยพิจารณาจากความรู้ความเข้าใจหรือพฤติกรรมที่แสดงออกใน ๓ องค์ประกอบ^{๑๐} คือ

องค์ประกอบที่ ๑ คือ การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม

องค์ประกอบที่ ๒ คือ การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้

องค์ประกอบที่ ๓ คือ การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม

^๔ กนิษฐา นิตศน์พัฒนา และคณะ , (๒๕๕๑, หน้า ๘)

^๕ สังเกต พระไพศาล วิสาโล, (๒๕๕๔, หน้า ๑๕)

^๖ จจริง เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, (๒๕๕๓, หน้า ๑๗)

^๗ วิรัตน์ คาศรีจันทร์, (๒๕๕๔, หน้า ๖)

^๘ ชัยวัฒน์ ธีรพันธุ์ (๒๕๕๒, หน้า ๒๑-๒๓)

^๙ อัญชลี ยิ่งรักพันธ์ (๒๕๕๐, หน้า ๑๒)

^{๑๐} สุนทรธส หุตะวัฒนะ, (๒๕๕๐, หน้า ๑๑) นันทวัฒน์ ชุนซี, (๒๕๕๖, หน้า ๔) และธรรมนันท์กา แจ้งสว่าง, (๒๕๕๗, หน้า ๘)

ความสำคัญของจิตสาธารณะ

การที่คนมาอยู่รวมกันเป็นสังคม ย่อมต้องมีความสัมพันธ์ในรูปแบบ การพึ่งพากัน คนที่อยู่ในสังคมสังคมเดียวกันมีบทบาทหน้าที่แตกต่างกันไป ถ้าคนในสังคมเป็นบุคคลที่ขาดจิตสาธารณะ การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมจะมีผลกระทบต่อบุคคล ครอบครัว องค์กรแล้ว การขาดจิตสาธารณะ ยังมีผลกระทบต่อระดับชุมชนซึ่งเป็นกลุ่มที่ใกล้ชิดกับตนเอง ในระดับที่ใหญ่ขึ้น คือ ระดับประเทศ และระดับโลก ดังนี้^{๑๑}

ผลกระทบต่อบุคคล ทำให้เกิดปัญหา คือ

๑. สร้างความเดือดร้อนให้กับตนเอง
๒. สร้างความเดือดร้อนให้กับคนอื่น

ผลกระทบต่อระดับครอบครัว ทำให้เกิดปัญหา คือ

๑. ความสามัคคีในครอบครัวลดน้อยลง
๒. การแก่งแย่ง ทะเลาะเบาะแว้งภายในครอบครัว

ผลกระทบต่อระดับองค์กร ทำให้เกิดปัญหา

๑. การแบ่งพรรคแบ่งพวกภายในองค์กร
๒. ความเห็นแก่ตัว แก่งแย่งชิงดีชิงเด่น
๓. การเบียดเบียนสมบัติขององค์กรเป็นสมบัติส่วนตัว
๔. องค์กรไม่ก้าวหน้า ประสิทธิภาพและคุณภาพของงานลดลง

จิตสาธารณะมีคุณค่าเป็นพิเศษต่อการประพฤติปฏิบัติตนของทุกคน ผู้ที่มีจิตสาธารณะดีย่อมมีการประพฤติปฏิบัติตนดี มีคุณธรรม อันหมายถึงการดำรงตนอยู่ในสถานะแห่งความดีงาม ในทางตรงข้ามผู้ซึ่งมีจิตสาธารณะไม่ดีย่อมมีการประพฤติปฏิบัติตนในทางที่ไม่ดี นั่นคือ กระทำการอันเป็นสิ่งชั่วร้าย จิตสาธารณะจึงมีคุณค่า^{๑๒} ดังนี้

๑. ทำให้ตระหนักในสิ่งต่าง ๆ ว่าดี – เลวอย่างไร
๒. ทำให้รู้ว่าควรตอบสนองต่อสิ่งเร้าอย่างไร
๓. ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เหมาะสมแก่สถานการณ์

^{๑๑} ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจร, ๒๕๔๓, หน้า ๒๒ – ๒๙

^{๑๒} สมิต สัชชุกร (๒๕๔๗, หน้า ๑๓๙)

จิตสาธารณะมีความสำคัญซึ่งเป็นคุณลักษณะที่จะส่งผลต่อสังคมทั้งในระดับในกลุ่มแคบ ๆ หรือตนเองถึงในระดับสังคมโลก สังคมใดก็ตามที่ขาดจิตสาธารณะแล้วจะทำให้ขาดพลังในการสร้างสรรค์ และจะก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ทางสังคม แต่ถ้าหากสังคมใดที่มีจิตสาธารณะแล้วจะก่อให้เกิดความเข้มแข็งของสังคม และส่งผลให้การเมือง เศรษฐกิจ ศิลธรรมในสังคมนั้นดีขึ้น นอกจากนี้ในระดับองค์กร^{๑๓} การเป็นผู้บริหารต้องมีคุณสมบัติที่สำคัญประการหนึ่งคือ การมีจิตสาธารณะผู้บริหารควรเป็นผู้ที่เสียสละเพื่อผู้อื่น เพื่อสังคม เอาสังคมเป็นตัวตั้ง เสียสละทั้งกำลังกาย กำลังใจ กำลังศรัทธาหรือแม้แต่การเสียสละในเชิงวัตถุระดับหนึ่ง^{๑๔} การที่คนในระดับชุมชนขาดจิตสาธารณะทำให้เกิดปัญหา คือ

๑. ชุมชนอ่อนแอ ขาดการพัฒนา เพราะต่างคนต่างอยู่ สภาพชุมชนมีสภาพเป็นเช่นไรก็ยังคงเป็นเช่นนั้น ไม่เกิดการพัฒนา และยิ่งนานไปก็มีแต่เสื่อมทรุดลง
๒. อาชญากรรมในชุมชนนั้นจะเกิดขึ้นอยู่ในระดับสูง
๓. ขาดศุนย์รวมจิตใจ ขาดผู้นำที่นำไปสู่การแก้ปัญหา เพราะคนในชุมชนมองปัญหาของตัวเองเป็นเรื่องใหญ่ ขาดคนอาสาสมัครพัฒนา เพราะกลัวเสียทรัพย์ กลัวเสียเวลา หรือกลัวเป็นที่ครหาจากบุคคลอื่น

ในระดับชาติถ้าบุคคลในชาติขาดจิตสาธารณะจะทำให้เกิด

๑. วิกฤตการณ์ภายในประเทศบ่อยครั้ง และแก้ปัญหาไม่ได้ เกิด การเปียดเบียน ทำลายทรัพยากรและสมบัติที่เป็นของส่วนรวม
๒. ประเทศชาติอยู่ในสภาพล้าหลัง เนื่องจากขาดพลังของคนในสังคม เมื่อผู้นำประเทศนำมาตรการใดออกมาใช้ ก็จะไม่ได้ผลเพราะไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชน
๓. เกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวก เกิดการแก่งแย่งแข่งขัน เห็นแก่ประโยชน์กลุ่มของตน และพวกพ้อง เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน

ในระดับโลกถ้าบุคคลขาดจิตสาธารณะ จะทำให้เกิดการเอาเปรียบระหว่างประเทศ ทำให้เกิดปัญหาในระดับต่าง ๆ ดังนี้

๑. เกิดการสะสมอาวุธกันระหว่างประเทศ เพราะขาดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน กลัวประเทศอื่นจะโจมตี จึงต้องมีอาวุธที่รุนแรง มีอานุภาพในการทำลายสูงไว้ในครอบครอง เพื่อข่มขู่ประเทศอื่น และเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นก็มักมีแนวโน้มในการใช้ความรุนแรงของแสนยานุภาพทางการสงครามในการตัดสินปัญหา

^{๑๓} ศุภรัตน์ ทองอ่อน (๒๕๕๐, หน้า ๑๗)

^{๑๔} วิรุณ ตั้งเจริญ (๒๕๔๗, หน้า ๒-๓)

๒. เกิดการกัณฑ์แก่ง แ่งแย่งหรือครอบงำทางการค้าระหว่างประเทศ พยายามทุกวิธีทางเพื่อให้เกิดการได้เปรียบทางการค้าทำให้ประเทศด้อยกว่าขาดโอกาสในการพัฒนาประเทศของตน

๓. เกิดการรังเกียจเหยียดหยามคนต่างเชื้อชาติ ต่างเผ่าพันธุ์ หรือต่างท้องถิ่น มองชนชาติอื่น ๆ เผ่าพันธุ์อื่นว่ามีความเจริญหรือมีศักดิ์ศรีด้อยกว่าเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์ของตนเอง ดูถูกหรือเป็นปฏิปักษ์ต่อชาติอื่น

จะเห็นได้ว่าจิตสาธารณะมีความสำคัญอย่างยิ่งซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการปฏิบัติตนที่จะส่งผลต่อสังคมทั้งในระดับในกลุ่มแคบ ๆ หรือตนเอง ถึงในระดับของสังคมโลก

จากความสำคัญของจิตสาธารณะที่กล่าวมา ถ้าสามารถปลูกฝังส่งเสริมหรือพัฒนาให้นักเรียนมีจิตสาธารณะด้วยวิธีการต่าง ๆ จะทำให้เด็กมีจิตใจที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน อาสาดูแลรับผิดชอบสมบัติส่วนรวม มีการใช้สมบัติของส่วนรวมอย่างเห็นคุณค่า ใช้อย่างทะนุถนอม รู้จักการแบ่งปันโอกาสในการใช้ของส่วนรวมให้ผู้อื่น เมื่อเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ปัญหาที่เกิดการเอาเปรียบคนอื่น ปัญหาการทำลายสาธารณะสมบัติต่าง ๆ จะลดลง การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์พวกพ้องก็จะลดน้อยลง และจะนำมาสู่สังคมที่พัฒนาขึ้น

คุณลักษณะที่แสดงถึงการเป็นบุคคลที่มีจิตสาธารณะ

พฤติกรรมแต่ละบุคคลแสดงออกมาเป็นคุณลักษณะที่แสดงถึง การเป็นบุคคลที่มีจิตสาธารณะนั้น มีนักวิชาการได้ศึกษาและกล่าวถึงคุณลักษณะการเป็นบุคคลที่จิตสาธารณะไว้ในทำนองเดียวกัน คือ การมีจิตสาธารณะเป็นคุณลักษณะที่สำคัญและมีความหมายอย่างยิ่งในสังคม ทำให้เกิดประชาสังคม คือ เป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งหมายถึงชุมชนแห่งสำนึก (Consciousness Community) ที่สมาชิกของชุมชนต่างเป็นส่วนหนึ่งของระบบโดยรวมที่มีความสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่น^{๑๔} กล่าวถึงคุณลักษณะของคนที่มีจิตสาธารณะ ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้

๑. มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน คนในชุมชนต้องมองอนาคตร่วมกัน เรียนรู้ และหาความเข้าใจร่วมกัน โดยอาศัยการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ให้เห็นถึงสถานการณ์ แนวโน้มความเปลี่ยนแปลง พร้อมควบคู่ไปกับการปฏิบัติ

๒. ประชาชนสำนึกถึงพลังของตนเองว่าจะสามารถร่วมแก้ไขเปลี่ยนแปลงสังคมได้ คือ การทำให้เกิดกลุ่มที่ให้ความสนใจต่อสาธารณะจำนวนมาก ทำให้เกิดความเข้มแข็งเป็นพลังทางสังคม

^{๑๔} อนุชาติ พวงสาส์ และวีรบุรณ วิสารทสกุล (๒๕๔๐, หน้า ๔๒-๔๔)

ไม่รอคอยให้ผู้อื่นแก้ปัญหาให้กับตนเอง ซึ่งการที่บุคคลจะสำนึกถึงพลังของตนต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของสังคม (Civic Education)

๓. ความรัก เอื้ออาทร สามัคคี การรวมกลุ่มของบุคคลในสังคมมีความหลากหลายจึงจำเป็นต้องสร้างขึ้นบนฐานแห่งความรัก ความเมตตา ความเอื้ออาทร และสามัคคี ความแตกต่างระหว่างบุคคลย่อมเกิดขึ้นได้ ซึ่งความแตกต่างนี้เป็นสิ่งดีและไม่จำเป็นต้องนำไปสู่ความแตกแยกเสมอไป ดังนั้นเงื่อนไขแห่งความรักสมานฉันท์จะเป็นส่วนเชื่อมโยงให้เกิดความร่วมมืออย่างมีพลัง

๔. การเรียนรู้ที่มีการปฏิบัติร่วมกัน (Interactive Learning Through Action) จิตสาธารณะ นั้น เป็นนามธรรมไม่สามารถบังคับให้เกิดได้ ดังนั้นต้องสร้างเงื่อนไขหรือกิจกรรมร่วมกันที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ตลอดจนการพัฒนาให้เกิดความต่อเนื่อง

๕. การมีเครือข่ายและการติดต่อสื่อสาร การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สื่อสารและเครือข่ายเป็นส่วนที่ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ซึ่งเป็นทางซึ่งนำไปเกิด จิตสาธารณะ

หลักนิติธรรม

กฎหมายที่ใช้ในประเทศไทย นำหลักแนวคิด หรือคัดลอก มาจาก ฝรั่งเศสและอังกฤษ หลักนิติธรรมของประเทศอังกฤษใช้ควบคู่กันไปกับหลักความยิ่งใหญ่สูงสุดของรัฐสภา (The Supremacy of the Parliament) ซึ่งหลักการนี้เป็นผลมาจากการต่อสู้อันยาวนานของฝ่ายขุนนางกับกษัตริย์ และฝ่ายขุนนางกับฝ่ายตุลาการ ซึ่งในขั้นแรกเริ่มมาจากหลักที่ว่า การเก็บภาษีอากรนั้นรัฐบาลหรือพระมหากษัตริย์จะบังคับพลเมืองให้เสียภาษีอากรมิได้ จนกว่าจะได้รับอนุญาตจากรัฐสภา ต่อมาในปี ๑๖๘๙ ได้มีการสถาปนา Bill of Right ขึ้นเพื่อรับรองหลักการนี้ หลักความยิ่งใหญ่สูงสุดของรัฐสภานี้ หมายความว่า กฎหมายที่ตราขึ้นโดยรัฐสภา (Statute) มีสถานะสูงกว่าคอมมอนลอว์ ซึ่งเป็นหลักกฎหมายที่ศาลได้มีคำพิพากษาไว้เป็นบรรทัดฐาน อำนาจในการตรากฎหมายของรัฐสภาไม่ถูกจำกัดโดยรัฐธรรมนูญเพราะประเทศอังกฤษไม่มีรัฐธรรมนูญเป็นลายลักษณ์อักษร และรัฐสภาสามารถตรากฎหมายเพื่อมีผลเป็นการลบล้างคำพิพากษาของศาลได้ หลักความยิ่งใหญ่สูงสุดของรัฐสภาได้รับการยอมรับจากฝ่ายกษัตริย์ ฝ่ายขุนนาง และฝ่ายตุลาการตลอดมา”

หลักนิติธรรม เป็นหนึ่งองค์ประกอบสำคัญของหลักธรรมาภิบาล โดยหลักธรรมาภิบาลสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในทุกภาคต่าง ๆ อาทิ ภาครัฐ ธุรกิจ ประชาสังคม ปังเจกชน และองค์กรระหว่างประเทศ โดยมีเป้าหมายของการใช้หลักธรรมาภิบาลคือเพื่อการมีคุณธรรม ความสุจริต ความมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ซึ่งวิธีการที่จะสร้างให้เกิดมีธรรมาภิบาลขึ้นมาได้ก็คือ การมี

ความโปร่งใส มีความรับผิดชอบ ถูกตรวจสอบได้ และการมีส่วนร่วมเป็นสำคัญ แต่อาจประกอบไปด้วยหลักการอื่น ๆ อีกได้ด้วยแล้วแต่ผู้นำไปใช้ โดยสภาพแวดล้อมของธรรมาภิบาลอาจประกอบไปด้วยกฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ ประมวลจริยธรรม ประมวลการปฏิบัติที่เป็นเลิศและวัฒนธรรม^{๑๖} ซึ่งล้วนเอื้อหรือไม่เอื้อต่อการบริหารจัดการที่ดี

“The Rule of Law” แปลเป็นภาษาไทยได้คำว่า “หลักนิติธรรม” ทั้งวงการกฎหมาย การเมือง การปกครอง ภาครัฐ เอกชน ต่างนำไปประยุกต์ใช้ หลักการสำคัญอันเป็นสาระสำคัญของ “หลักนิติธรรม” ประกอบด้วย ๗ หลักการคือ หลักการแบ่งแยกอำนาจ หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หลักความชอบด้วยกฎหมายของฝ่ายตุลาการและฝ่ายปกครอง ความชอบด้วยกฎหมายในทางเนื้อหา หลักความเป็นอิสระของผู้พิพากษา หลัก “ไม่มีความผิด และไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมาย” และ หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนุญ

๑. หลักการแบ่งแยกอำนาจเป็นพื้นฐานที่สำคัญของหลักนิติธรรม เพราะหลักการแบ่งแยกอำนาจเป็นหลักที่แสดงให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันของการแบ่งแยกอำนาจการตรวจสอบอำนาจ และการถ่วงดุลอำนาจ

๒. หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หลักนิติธรรมมีความเกี่ยวพันกันกับสิทธิในเสรีภาพของบุคคล และสิทธิในความเสมอภาค สิทธิทั้งสองประการดังกล่าวข้างต้นถือว่าเป็นพื้นฐานของ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” อันเป็นหลักที่สำคัญตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนุญ

๓. หลักความชอบด้วยกฎหมายของฝ่ายตุลาการและฝ่ายปกครอง การใช้กฎหมายของฝ่ายตุลาการ หรือฝ่ายปกครองที่เป็นการจำกัดสิทธิของประชาชนมีผลมาจากกฎหมายที่ได้รับความเห็นชอบ จากตัวแทนของประชาชน โดย ฝ่ายตุลาการจะต้องไม่พิจารณาพิพากษาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ให้แตกต่างไปจากบทบัญญัติของกฎหมาย ฝ่ายตุลาการมีความผูกพันที่จะต้องใช้อกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน ฝ่ายตุลาการมีความผูกพันที่จะต้องใช้ดุลพินิจ โดยปราศจากข้อบกพร่อง

๔. หลักความชอบด้วยกฎหมายในทางเนื้อหา เป็นหลักที่เรียกร้องให้ฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายปกครองที่ออกกฎหมายลำดับรอง กำหนดหลักเกณฑ์ในทางกฎหมายให้เป็นตามหลักความแน่นอนของกฎหมาย หลักห้ามมิให้กฎหมายมีผลย้อนหลัง และหลักความพอสมควรแก่เหตุ

๕. หลักความอิสระของผู้พิพากษา ผู้พิพากษาสามารถทำภาระหน้าที่ในทางตุลาการได้โดยปราศจากการแทรกแซงใด ๆ โดยผู้พิพากษามีความผูกพันเฉพาะต่อกฎหมายและ ทำการพิจารณา

^{๑๖} บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, ๒๕๕๕

พิพากษายกใต้มนธรรมของตนเท่านั้น โดยวางอยู่บนพื้นฐานของความอิสระจาก ๓ ประการ กล่าวคือ ความอิสระจากคู่ความ ความอิสระจากรัฐ และความอิสระจากสังคม

๖. หลัก “ไม่มีความผิด และไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมาย” เมื่อไม่มีข้อบัญญัติทางกฎหมาย ให้เป็นความผิด แล้วจะเอาผิดกับบุคคลนั้น ๆ มิได้

๗. หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนุญ หมายความว่า รัฐธรรมนุญได้รับการยอมรับ ให้เป็นกฎหมายที่อยู่ในลำดับที่สูงสุดในระบบกฎหมายของรัฐนั้น และหากกฎหมายที่อยู่ในลำดับที่ต่ำกว่า ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนุญกฎหมายดังกล่าวย่อมไม่มีผลบังคับ

ความเห็นของนักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิ

ศาสตราจารย์ ดร.กาชัย จงจักรพันธ์ กรรมการอิสระว่าด้วยการส่งเสริมหลักนิติธรรมแห่งชาติ ได้ให้ความหมายของหลักนิติธรรมว่าหมายถึงหลักพื้นฐานแห่งกฎหมายที่กฎหมายอันหมายควม รวมถึงการบัญญัติกฎหมาย การใช้การตีความกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมายและกระบวนการ ยุติธรรมจะต้องไม่ฝ่าฝืนหรือขัดหรือแย้งต่อหลักนิติธรรมหรือหลักพื้นฐานแห่งกฎหมาย หลักนิติธรรม หรือหลักพื้นฐานแห่งกฎหมายจะถูกล่วงละเมิดมิได้ หากกฎหมายหรือกระบวนการยุติธรรมขัดหรือ แแย้งต่อหลักนิติธรรม ผลก็คือจะใช้บังคับไม่ได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งหลักนิติธรรมคือหลักที่อยู่เหนือ กฎหมายทั้งปวง อยู่เหนือแม้กระทั่งรัฐธรรมนุญ หลักนิติธรรมจึงเป็นเสาหลักที่ใช้ค้ำยันหรือกำกับ ไม่ให้กฎหมายและกระบวนการยุติธรรมใด ๆ กลายเป็นเครื่องมือของผู้มีอำนาจที่ฉ้อฉล ไม่ว่าจะ เป็น รัฐสภา รัฐบาล หรือแม้แต่ศาลสถิตยุติธรรมไม่ให้ใช้อำนาจและดุลพินิจตามอำเภอใจ หลักนิติธรรมจึง เป็นหลักการสำคัญที่ใช้ในการควบคุมกำกับให้รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ตุลาการ และหน่วยงานของรัฐ ทั้งหลายได้ใช้อำนาจไปตามกรอบที่กฎหมายกำหนด ทำให้เกิดสังคมที่เป็นธรรม ทุกคนสามารถอยู่ ร่วมกันได้อย่างสงบสุข สิทธิ เสรีภาพและศักดิ์ศรีของบุคคลได้รับการคุ้มครอง

นายอนุรักษ์ มาประณีต อดีต ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ได้กล่าวไว้ว่า นิติธรรมมีสองประการ คือ มีหลักกฎหมายที่เป็นธรรม และต้องมีคนที่มาบังคับใช้กฎหมาย หรือบุคคลในกระบวนการ ยุติธรรมทั้งหมด เช่น ตำรวจ อัยการ ศาล ซึ่งคนที่บังคับใช้กฎหมายจะต้องเป็นคนดี หลักนิติธรรมถึง จะเดินต่อไปได้ แต่ส่วนใหญ่ที่มีปัญหาเช่นเดียวกันทั่วโลกคือบุคคลที่มาใช้กฎหมาย เพราะหากใช้ กฎหมายอย่างไม่เป็นธรรมแล้วหลักนิติธรรมจะไม่เกิดขึ้น และยังระบุว่า หลักนิติธรรมในการใช้อำนาจ รัฐ โดยนิยามไว้ในคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖ กรณีเกี่ยวกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญที่ มาส.ว.ของสมาชิกรัฐสภาเข้าข่ายขัดรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘ ซึ่งหลักนิติธรรมถือเป็นแนวทางในการ ปกครองประเทศที่มาจากหลักความยุติธรรมทางธรรมชาติ อันเป็นความเป็นธรรมที่บริสุทธิ์ปราศจาก

อคติโดยไม่มีผลประโยชน์ส่วนตนเข้ามาเกี่ยวข้องและแอบแฝง หลักนิติธรรมจึงเป็นหลักการพื้นฐานสำคัญของกฎหมายที่อยู่เหนือบทบัญญัติที่เป็นลายลักษณ์อักษร (๙ เม.ย.๒๕๖๑)

อาจารย์ วิษณุ เครืองาม กล่าวถึง หลักนิติธรรมตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ว่า หลักนิติธรรมได้ปรากฏมาก่อนหน้านี้ และรัฐธรรมนูญ ฉบับปี ๒๕๖๐ ที่ใช้ในปัจจุบัน ไม่ได้แตกต่างจากรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ หากจะมีก็คงเป็นเรื่องความเข้มข้น ที่ผู้ร่างรัฐธรรมนูญบอกเสมอว่า เป็นรัฐธรรมนูญที่ใช้ยาแรงเพื่อปราบโกง ดังนั้น อาวุธชนิดหนึ่งที่ใช้ปราบโกง คือ หลักนิติธรรม ซึ่งในรัฐธรรมนูญได้เพิ่มดีกรีความเข้มข้นขึ้น “หลักนิติธรรมนี้เอง ถือเป็นอาวุธสำคัญ ที่เป็นรากแก้วของการสร้างความปรองดอง และจัดระเบียบประเทศ ที่จะทำให้บ้านเมืองเกิดความสามัคคีปรองดอง เดินต่อไปข้างหน้า และตอนนี้ประเทศกำลังเดินทางสู่ ๓ หลัก คือ การปฏิรูป การเดินตามยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง” คำว่า "หลักนิติธรรม" นั้น ปรากฏใน รัฐธรรมนูญ ฉบับปี ๒๕๖๐ อยู่ ๒ แห่ง คือ ในมาตรา ๓ วรรค ๒ ที่บัญญัติไว้ว่า รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ต้องปฏิบัติตามกฎหมายและหลักนิติธรรม และในมาตรา ๒๖ บัญญัติไว้ว่า กฎหมายที่ตราขึ้นมาเพื่อจำกัดสิทธิเสรีภาพ ต้องถูกต้องตามเงื่อนไขของรัฐธรรมนูญ ส่วนในกรณีที่รัฐธรรมนูญไม่ได้ระบุ ต้องตรากฎหมายตามหลักนิติธรรม ซึ่งถือเป็นการใช้อำนาจของผู้ปกครอง ตามหลักนิติบริหารยุติธรรม

ความเห็นของผู้เขียน

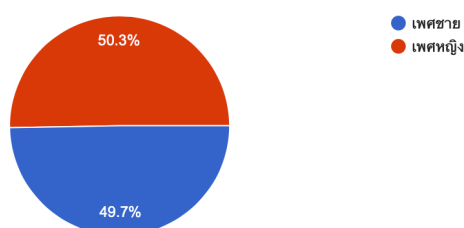
ผู้เขียนมีความเห็นว่า คำว่า “ นิติ ” แปลตามพจนานุกรมไทยได้ความว่า กฎหมาย กฎปฏิบัติ แบบแผน เยี่ยงอย่าง ขนบธรรมเนียม ประเพณี วิธีปกครอง เครื่องแนะนำ และหมายรวมถึง อุปาย อันดี ส่วนคำว่า “ธรรม” หมายถึง ความยุติธรรม การไม่ประพฤติผิดต่อผู้อื่น เป็นต้น

จากแบบสอบถาม“จิตสำนึกสาธารณะของบุคลากรในองค์กรสำนักงานคณะกรรมการ
การเลือกตั้ง" สามารถสรุปได้เป็น ๒ ส่วน คือข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลและแบบสอบถามเพื่อการ
พัฒนาการจัดการภายในองค์กร

ส่วนที่ ๑ : ผลสรุปของส่วนข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล มีทั้งหมด ๕ ข้อ ดังนี้

ข้อ ๑ เพศ : ในองค์กรมีอัตราส่วนของเพศหญิง และเพศชายใกล้เคียงกัน คือ ๕๐.๓% และ ๔๙.๗%
ตามลำดับ

177 responses

ข้อ ๒ อายุ : ช่วงอายุของผู้ทำแบบสอบถาม แบ่งได้ดังนี้

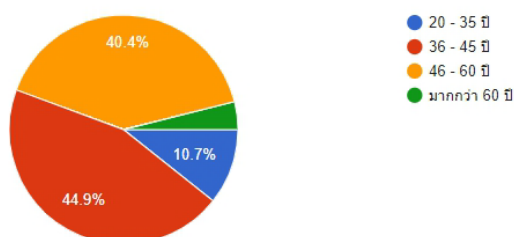
ร้อยละ ๔๔.๙ อยู่ในช่วงอายุ ๓๖ - ๔๕ ปี

ร้อยละ ๔๐.๖ อยู่ในช่วงอายุ ๔๖ - ๖๐ ปี

ร้อยละ ๑๐.๗ อยู่ในช่วงอายุ ๒๐ - ๓๕ ปี

ร้อยละ ๓.๘ อยู่ในช่วงอายุ มากกว่า ๖๐ ปี

178 responses

ข้อ ๓ ระยะเวลาในการทำงาน

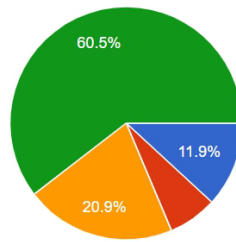
ร้อยละ ๖๐.๕ อยู่ในช่วง มากกว่า ๑๕ ปี

ร้อยละ ๒๐.๘ อยู่ในช่วง ๑๐ - ๑๕ ปี

ร้อยละ ๑๑.๘ อยู่ในช่วง ๑ - ๕ ปี

๖.๘% อยู่ในช่วง ๖ - ๑๐ ปี

177 responses

ข้อ ๔ ตำแหน่ง หน้าที่ในการทำงาน

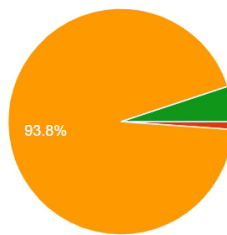
ร้อยละ ๙๓.๘ คือ พนักงานประจำ

ร้อยละ ๕.๑ คือ พนักงานอัตราจ้าง

ร้อยละ ๑.๑ คือ ผู้เชี่ยวชาญ

ไม่มีที่ปรึกษา

178 responses

ข้อ ๕ ระดับ ตำแหน่ง หรือ หน้าที่

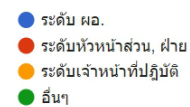
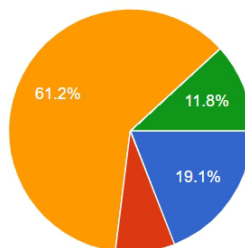
ร้อยละ ๖๑.๒ อยู่ในระดับ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน

ร้อยละ ๑๙.๑ อยู่ในระดับ ผู้อำนวยการ

ร้อยละ ๑๑.๘ อยู่ในระดับ อื่นๆ

ร้อยละ ๗.๙ อยู่ในระดับ หัวหน้าส่วน, ฝ่าย

178 responses

ส่วนที่ ๒ : แบบสอบถามเพื่อการพัฒนาการจัดการภายในองค์กร

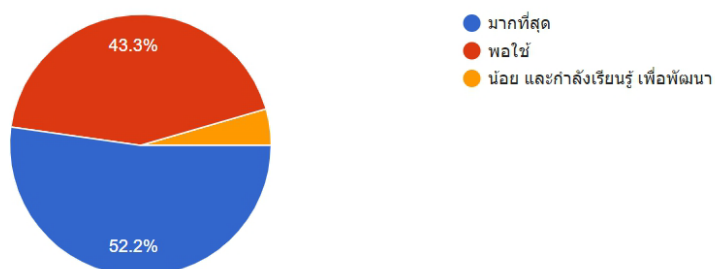
ข้อ ๑ ท่านมีความชำนาญงานในหน้าที่ของท่านมากน้อยเพียงใด

ร้อยละ ๕๒.๒ มีความชำนาญ มาก

ร้อยละ ๔๓.๓ มีความชำนาญ พอใช้

ร้อยละ ๔.๕ มีความชำนาญ น้อย และกำลังเรียนรู้เพื่อพัฒนา

178 responses

ข้อ ๒ ท่านคิดว่า ความสัมพันธ์และความร่วมมือกันระหว่างเพื่อนร่วมงานในแต่ละสำนักเป็นอย่างไร

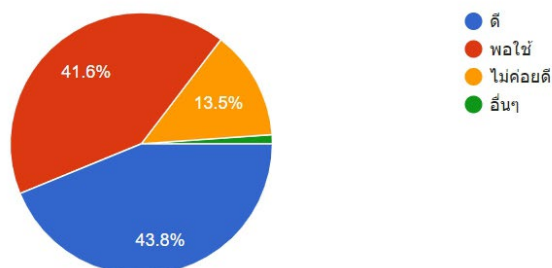
ร้อยละ ๔๓.๘ ดี

ร้อยละ ๔๑.๖ พอใช้

ร้อยละ ๑๓.๕ ไม่ค่อยดี

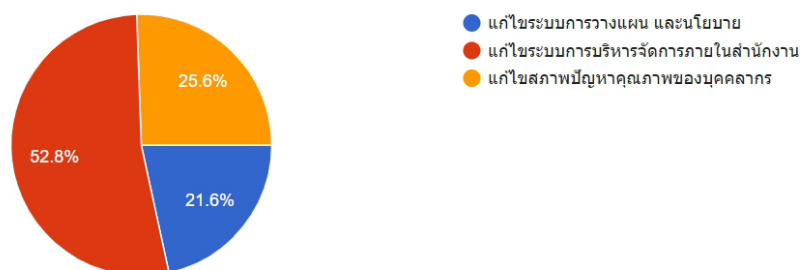
ร้อยละ ๑.๑ อื่นๆ

178 responses

ข้อ ๓ จากเหตุการณ์การเลือกตั้งครั้งล่าสุด ท่านคิดว่า สำนักงาน กกต. มีสภาพปัญหาใดบ้างที่ต้องแก้ไข
 ร้อยละ ๕๒.๘ แก้ไขระบบการบริหารจัดการภายในสำนักงาน
 ร้อยละ ๒๕.๖ แก้ไขสภาพปัญหาคุณภาพของบุคลากร
 ร้อยละ ๒๑.๖ แก้ไขระบบการวางแผน และนโยบาย

176 responses

ข้อ ๔ ท่านคิดว่า บุคลากรส่วนไหนที่ควรมีการแก้ไขปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

ร้อยละ ๔๒.๒ แก้ไขการบริหารงานของผู้บริหารระดับสูง

ร้อยละ ๓๒.๔ แก้ไขการบริหารงานของผู้บริหารระดับ ผอ. หัวหน้าสำนักฝ่าย

ร้อยละ ๒๕.๔ แก้ไขการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงาน

173 responses

ข้อ ๕ จากข้อ ๓ และ ข้อ ๔ ท่านสามารถอธิบายรายละเอียดเพิ่มเติมได้

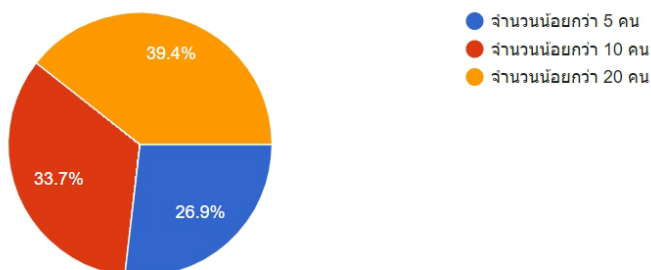
ข้อ ๖ ท่านมีเพื่อนในที่ทำงานที่มีความสนิทสนมช่วยเหลือกันและกันในที่ทำงาน จำนวนกี่ท่าน

ร้อยละ ๓๙.๔ มีจำนวนน้อยกว่า ๒๐ คน

ร้อยละ ๓๓.๗ มีจำนวนน้อยกว่า ๑๐ คน

ร้อยละ ๒๖.๙ มีจำนวนน้อยกว่า ๕ คน

175 responses

ข้อ ๗ ท่านคิดว่า องค์กรท่านมีการนำหลักนิติธรรม มาใช้ในการบริหารจัดการมากน้อยเพียงใด

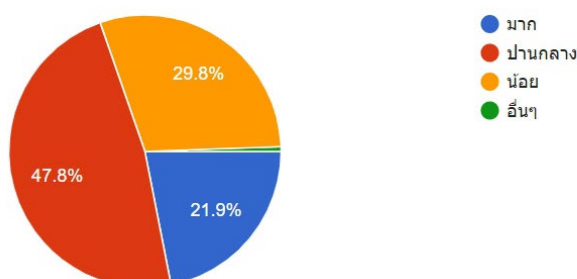
ร้อยละ ๔๗.๘ ปานกลาง

ร้อยละ ๒๙.๘ น้อย

ร้อยละ ๒๑.๙ มาก

ร้อยละ ๐.๖ อื่นๆ

178 responses

ข้อ ๘ ท่านคิดว่าท่านสามารถมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ และ ปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาองค์กรของท่านได้มากน้อยเพียงใด

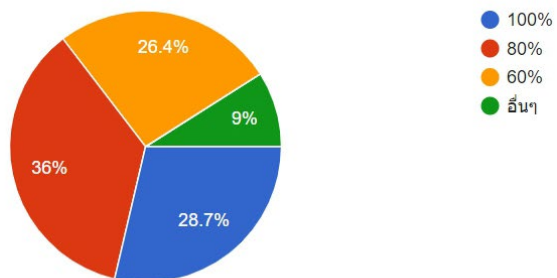
ร้อยละ ๓๖ เห็นด้วยว่ามีส่วนร่วมร้อยละ ๘๐

ร้อยละ ๒๘.๗ เห็นด้วยว่ามีส่วนร่วมร้อยละ ๑๐๐

ร้อยละ ๒๖.๔ เห็นด้วยว่ามีส่วนร่วมร้อยละ ๖๐

ร้อยละ ๙ เห็นด้วยว่ามีส่วนร่วม อื่นๆ

178 responses

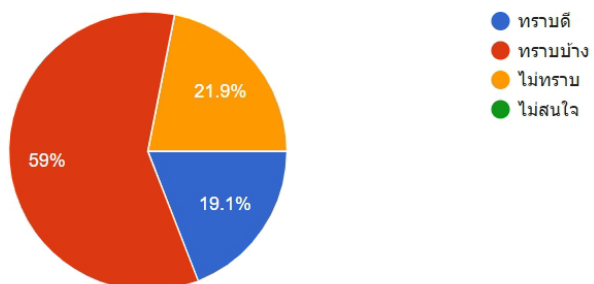
ข้อ ๙ ท่านทราบถึงสภาพคล่อง หรือ งบการเงินขององค์กรของท่านหรือไม่?

ร้อยละ ๕๘ ทราบบ้าง

ร้อยละ ๒๑.๙ ไม่ทราบ

ร้อยละ ๑๙.๑ ทราบดี

178 responses

สรุป

จากสมมุติฐาน “บุคลากรในองค์กรขาดจิตสำนึกสาธารณะในการทำงานร่วมกันหรือไม่ อีกทั้งการนำระบบ ระเบียบมาใช้ ขาดหลักนิติธรรม หลักธรรมาภิบาล หรือไม่ “ ผู้ทำการวิจัย พบว่า จากแบบสอบถาม ส่วนที่ ๒ ข้อ ที่ ๑ สรุปได้ว่า พนักงานส่วนใหญ่มีความชำนาญในหน้าที่ที่ตนเองมากพอสมควร จาก ข้อ ๒ เรื่องความสัมพันธ์ และความร่วมมือกันระหว่างเพื่อนร่วมงาน จากการสำรวจ พบว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ดี แสดงว่าสามารถประสานงานได้ดี ในระดับหนึ่ง ข้อ ๓ ได้ถามถึงการแก้สถานการณ์ปัญหาการเลือกตั้งครั้งล่าสุด สำหรับข้อนี้แสดงให้เห็นถึงความยั่งยืน จากข้อ ๑-๒ และ ข้อ ๓ ไม่สัมพันธ์กัน เนื่องจากปัญหาการจัดการระบบภายในสำนักงาน สืบเนื่องไปถึงข้อ ๔ ที่สอบถามถึงการแก้ปัญหาว่ามาจากเหตุผลใด ร้อยละ ๔๒.๒ ที่ตอบว่า ควรแก้ไขการบริหารงานของผู้บริหารระดับสูง และได้มีการตอบแบบสอบถามโดยสามารถแสดงความคิดเห็น มีความเห็นทั้งหมด ๗๗ ความเห็น และจากผลการตอบแบบสอบถามทั้งหมด สามารถสรุปได้ว่า โดยพื้นฐานของ พนักงานภายในสำนักงาน มากกว่าร้อยละ ๗๕ มีจิตสำนึกต่อองค์กร ให้ความร่วมมือ และความรับผิดชอบต่อการทำงาน พนักงานและผู้ปฏิบัติมีความสัมพันธ์และมิตรภาพที่ดีต่อกันและช่วยกันทำงานได้เป็นอย่างดี สามารถร่วมมือกันแก้ปัญหาเฉพาะหน้า รวมถึงปัญหาภายใน ได้เป็นอย่างดี

แต่ด้วยเหตุใดสำนักงานกรรมการการเลือกตั้ง ยังคงเป็นประเด็นที่ถูกโจมตีถึงประสิทธิภาพในการทำงานอย่างต่อเนื่องซึ่งผลสำรวจจากแบบสอบถามสามารถแสดงให้เห็นถึงความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวและความตั้งใจในการทำงานของพนักงาน ผู้วิจัยจึงได้กลับไปดูยังคำตอบจากการแสดงความคิดเห็น ๗๗ ความคิดเห็นจึงพบว่า สาเหตุของอุปสรรคต่าง ๆ เกิดจาก หน่วยงานสำนักงานกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรอิสระ ซึ่งการดำเนินงานอาจมีผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้เสียทางการเมืองดังนั้น พนักงานและเจ้าหน้าที่ จำเป็นต้องคำนึงถึงผลกระทบ อีกทั้งยังต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบราชการ กฎหมายอย่างเคร่งครัด และสิ่งที่สำคัญที่สุดคือการยึดต่อหลักนิติธรรมในการทำงานหากใช้แต่หลักกฎหมายบังคับในการปฏิบัติหน้าที่หรือพิจารณาโทษอาจไม่เป็นธรรม เพราะหลักนิติธรรมคือการนำมาซึ่งความเป็นธรรมที่ถูกต้อง ไม่ให้ประโยชน์ต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ดังนั้นย่อมเป็นปกติเมื่อเรื่องใดถูกต้องอาจไม่เป็นเรื่องไม่ถูกใจก็เป็นได้ อีกทั้งสภาพปัญหาปัญหาการสื่อสาร และอำนาจในการสั่งการ สาเหตุนี้เป็นประเด็นในการแก้ไขปัญหามิใช่น้อยไปกว่าเรื่องอื่นใดเนื่องจาก การสื่อสารที่ดี ชัดเจน หมายถึงความเข้าใจในการทำงาน หากเข้าใจผิดพลาดจากการสื่อสาร ย่อมเป็นการผิดพลาดเมื่อต้องส่งสารนั้นต่อไป และอีกสภาพปัญหา คือ เครื่องมือในการทำงานเช่นระบบการปฏิบัติการทางอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งจำเป็นในการสนับสนุนการทำงานให้ทันท่วงทีต่อยุคและสมัย

ข้อเสนอแนะ

๑. ควรให้ความรู้แก่ ประชาชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ให้เข้าใจถึงกระบวนการ ภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบ และขอบเขต ทางกฎหมายให้ชัดเจน ซึ่งการให้ข้อมูลที่ชัดเจนและถูกต้อง ย่อมเป็น ผลดีต่อผู้รับและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

๒. เนื่องจากพื้นฐานความมีจิตสำนึกของบุคลากรในองค์กร มีพื้นฐานที่ดีเป็นทุนแล้ว ผู้วิจัย จึงคิดว่าไม่ใช่ประเด็นปัญหามากนักเพียงแต่ต้องเพิ่มศักยภาพให้พนักงานและเจ้าหน้าที่โดยการจัด อบรมเพิ่มเติมศักยภาพ ทั้งทางด้านจิตวิทยาการบริหารจัดการ และการสื่อสารในเชิงปฏิบัติให้มากขึ้น อีกทั้งควรมีการวัดผลการฝึกอบรมพัฒนาด้วย

๓. ควรมีการพัฒนาด้านระบบอิเล็กทรอนิกส์สำนักงานเพื่อให้ทันสมัยและสอดคล้องกับ ภารกิจ ให้ทันต่อสมัยและเพื่อประโยชน์ต่อองค์กรและประชาชน